

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 365/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **HÍLEK a spol., a. s.**, Vajanského 24, Senica, IČO 36 239 542, zastúpenej JUDr. Ľubomírom Nemčekom, advokátom, Čajkovského 5, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 C 165/2013 a aktuálne vedenom Mestským súdom Bratislava IV pod sp. zn. B1-5 C 165/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 C 165/2013 a aktuálne vedenom Mestským súdom Bratislava IV pod sp. zn. B1-5 C 165/2013 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **4 000 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 C 165/2013 a aktuálne vedenom Mestským súdom Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) pod sp. zn. B1-5 C 165/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka žiada priznať primerané finančné zadostučinenie vo výške 10 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 365/2023-17 z 10. augusta 2023 rozhodol o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, priložených príloh a zo súdneho spisu vyplynulo, že sťažovateľka podala na okresnom súde 4. novembra 2013 návrh na vydanie platobného rozkazu z titulu náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu proti žalovanej Slovenskej republike (ďalej aj „žalovaná“). V napadnutom konaní sa uskutočnili štyri pojednávania, prvé tri okresný súd vykonal v roku 2014, následne sťažovateľka dvakrát navrhla prerušenie konania, o jej návrhoch bolo právoplatne rozhodnuté v júni 2015 a septembri 2016. Sťažovateľka napadla v poradí prvé uznesenie odvolacieho súdu o potvrdení uznesenia o zamietnutí návrhu na prerušenie konania dovolaním podaným 9. júna 2015, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol 9. septembra 2015. V poradí štvrté a posledné pojednávanie okresný súd vykonal 9. decembra 2020, na ktorom vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľky zamietol, rozsudok bol sťažovateľke doručený 2. decembra 2022. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie 28. decembra 2022, súdny spis bol odvolaciemu súdu predložený 5. mája 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka napáda postup okresného súdu v napadnutom konaní, uvádza, že v konaní obe sporové strany poskytovali súdu primeranú súčinnosť, vo veci nebolo vykonané žiadne časovo náročné, resp. odborné dokazovanie. Okresný súd v čase od roku 2016 do roku 2020 bol vo veci úplne nečinný, vyhotovenie a doručenie jeho rozsudku trvalo takmer 2 roky, celková nečinnosť teda dosahuje dobu 6 rokov. Výšku požadovaného finančného zadostučinenia sťažovateľka dôvodí celkovou dĺžkou konania, ktoré trvá už takmer 10 rokov a nie je právoplatne ukončené, ako aj povahou veci, k žalovanej škode malo dôjsť v dôsledku vykonania exekúcie v roku 2010 na podklade súdneho rozhodnutia, ktoré bolo po náleze ústavného súdu a uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v roku 2012 zrušené, stav právnej neistoty sťažovateľky teda trvá už od roku 2010.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

5. Mestský súd poukázal na to, že 9. decembra 2020 bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorý bol písomne vyhotovený a odoslaný sporovým stranám 2. decembra 2022. Spis bol s odvolaním sťažovateľky predložený 5. mája 2023 Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“).

III.2. Replika sťažovateľky:

6. Sťažovateľka uviedla, že vzhľadom na stručnosť vyjadrenia mestského súdu nejde o jeho vecné vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

8. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o nekonaní, resp. o neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré bez ospravedlniteľných dôvodov trvá takmer 10 rokov.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

11. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že vec sa nejaví po právnej a ani skutkovej stránke zložitou, ide o nárok na náhradu škody vo výške 292 939,11 eur, žalovanou je Slovenská republika, okresný súd o veci meritórne rozhodol na v poradí štvrtom pojednávaní. Mestský súd sa nevyjadril k povahe veci. Z hľadiska významu konania pre sťažovateľku rovnako nejde o vec, v ktorej je potrebné postupovať prednostne a obzvlášť promptne.

12. K správaniu sťažovateľky ústavný súd uvádza, že prispela k predĺženiu konania v jeho začiatku podávaním návrhov na prerušenie konania, v tejto súvislosti podala aj mimoriadny opravný prostriedok, teda je prirodzené, že využívaním opravných prostriedkov došlo k určitému predĺženiu konania, čo ústavný súd zohľadnil pri priznávaní primeraného finančného zadosťučinenia.

13. Činnosť súdu nemožno hodnotiť ako efektívnu a plynulú, ale bez ďalšieho podrobnejšieho skúmania možno konštatovať, že ide o extrémne prieťahy v konaní. Okresný súd konal relatívne plynule od podania žaloby do 18. januára 2016, keď rozhodol o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. Z pohľadu plynulosti konania je najzásadnejší fakt, že od rozhodnutia o zamietnutí návrhu

na prerušenie konania okresný súd vo veci vôbec nevykonával žiaden procesný úkon, a to až do decembra 2020, keď 9. decembra 2020 vyhlásil rozsudok, ktorý doručil sťažovateľke až v decembri 2022. Okresný súd bol úplne nečinný v období viac ako 6 rokov, čo je skutočnosť, ktorá je absolútne nezlučiteľná s obsahom sťažovateľkou označených práv.

14. Mestský súd poskytol k ústavnej sťažnosti veľmi stručnú obranu, že vo veci bol vyhlásený rozsudok, ktorý bol doručený stranám, a spis bol predložený s odvolaním krajskému súdu. Táto okolnosť nezbavuje mestský súd zodpovednosti za porušenie sťažovateľkou označených práv. Ústavný súd s ohľadom na recentnú judikatúru EŠLP v konaniach proti Slovenskej republike (z posledných rozhodnutí Roth Neved'álová v. Slovensko, sťažnosť č. 50525/21, body 9 a 10 s citovanou prejudikatúrou) považuje za rozhodujúci moment na posúdenie existencie zbytočných priet'ahov až právoplatné skončenie konania a zároveň preskúmava celkovú dĺžku konania na oboch stupňoch konania. V posudzovanej veci konanie doteraz nie je právoplatne skončené, spis bol predložený krajskému súdu iba niekoľko dní pred podaním ústavnej sťažnosti, čo viedlo v okolnostiach veci k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

16. V prerokúvanom prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že napadnuté konanie pred okresným súdom začalo v roku 2013, rozsudok súdu prvej inštancie bol doručení sťažovateľke v decembri 2022, dva roky po jeho vyhlásení, konanie pred okresným súdom trvalo deväť rokov, z ktorých okresný súd šesť rokov vôbec nekonal, vec stále nie je právoplatne ukončená. V začiatku konania sťažovateľka prispela k jeho predlžovaniu, no v porovnaní s nečinnosťou okresného súdu jej konanie nemalo zásadný vplyv na dĺžku konania, na druhej strane okresný súd o veci už rozhodol, aj keď neprávoplatne, preto primeraným je v okolnostiach prejednávanej veci priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 4 000 eur, ktoré bude povinný uhradiť mestský súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 2). V prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nevyhovel (výrok 4).

VI.

Trovy konania

17. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 530,86 eur. Pri výpočte nároku na náhradu trov konania bol ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľky, ktorá si výšku náhrady trov konania uplatnila za dva úkony právnej služby.

18. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu činí sumu 530,86 eur vrátane príslušnej sadzby dane z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty ako jej platiteľ.

19. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu